

Súd: Okresný súd Čadca
Spisová značka: 14P/38/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5320201783
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Lenka Lenártová
ECLI: ECLI:SK:OSCA:2020:5320201783.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Čadca sudkyňou Mgr. Lenkou Janíkovou vo veci starostlivosti o mal. dieťa:

R., nar. XX.XX.XXXX,

bytom ako matka, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, dieťa rodičov - matka C., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. a otec: G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X., o zníženie výživného, takto

rozhodol:

I. Návrh otca na zníženie výživného z a m i e t a.

II. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Otec návrhom osobne podaným na súde dňa 28.05.2020, doplnený podaním doručeným súdu dňa 26.08.2020, žiadal o zníženie výživného na mal. R. z dôvodu jeho práceneschopnosti po mozgovej príhode. Jeho stav sa nemení. Je vedený na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie, kde sa bol zaregistrovať po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

2. Matka vo svojom písomnom vyjadrení, ktoré bolo súdu doručené dňa 02.10.2020, uviedla, že s návrhom nesúhlasí. Maloletý nastúpil do 1. ročníka Y.koly v L., výdavky sa zvýšili. Maloletý je zdravotne ťažko postihnutý - mentálne zaostávanie 1. stupňa. Otec si vôbec neplní vyživovaciu povinnosť. Momentálne posiela 10 € mesačne, ktoré sú nedostačujúce na pokrytie jeho potrieb.

3. Kolízny opatrovník na pojednávaní konanom dňa 23.11.2020 uviedol, že s podaným návrhom nesúhlasí, pretože opodstatnené potreby maloletého dieťaťa by skôr odôvodňovali zvýšenie výživného. Otec si dlhodobo neplní vyživovaciu povinnosť riadne a o maloleté dieťa neprejavuje žiaden záujem.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom matky, otca a kolízneho opatrovníka a oboznámením sa s listinnými dôkazmi týkajúcimi sa príjmov a výdavkov účastníkov konania a rozhodol podľa nasledovných ustanovení zákona:

5. Podľa § 62 ods. 1 - 5 Zákona o rodine (ZR):

Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

6. Podľa § 75 ods. 1 ZR, pri určení výživného súd prihliadne na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

7. Podľa § 78 ods. 1 ZR, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

8. Podľa § 78 ods. 3 ZR, pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

9. O výživnom bolo naposledy rozhodované rozsudkom Okresného súdu Čadca, č. k. 11P/57/2018-56 zo dňa 05.12.2018. Uvedeným rozsudkom bolo zvýšené výživné na mal. R. zo sumy 30 € na sumu 60 € mesačne.

10. V tom čase mal. R. navštevoval Y., kde boli náklady na stravu 26 € mesačne. Maloletý mal zdravotné problémy, navštevoval neurológa, logopéda, pedopsychiatra a alergiológa v súvislosti s čím mala matka zvýšené výdavky. Maloletý užíval lieky, za ktoré matka doplácala 11 € mesačne.

11. Matka bola na predĺženej rodičovskej dovolenke, poberala rodičovský príspevok a rodinné prídavky vo výške 240 €, iný príjem nemala. Mala výdavky na elektrinu, vodu, tuhé palivo.

12. Otec bol vedený ako samostatne zárobkovo činná osoba, daňové priznanie za r. 2017 nepodal. Jeho príjem súd nemal preukázaný. O maloletého sa vôbec nezaujímal.

13. V porovnaní s vyššie uvedeným rozhodnutím súd môže konštatovať určitú zmenu v odôvodnených nárokoch mal. dieťaťa v súvislosti s jeho celkovým telesným rastom a vývojom ako aj s nástupom do základnej školy, takže v tejto súvislosti má matka nepochybne zvýšené výdavky. Mal. R. navštevuje 1. ročník v R.. Do školy denne dochádza, kde ho matka odprevádza aj ho preberá zo školy. Maloletého vozí každý deň do školy autobusom, tzn. ide 4x denne autobusom, škola prepláca cestovné, ktoré precestuje maloletý, ale ona si svoje musí cestovné platiť. Pokiaľ ide sama bez maloletého, tak za lístok platí 0,83 € a keď ide spolu s maloletým, vychádza to 0,65 €. Maloletý sa v škole stravuje, za stravu sa platilo na začiatku septembra 20 €, išlo o poplatok za režijné náklady za obdobie september -december 2020. Jednorázovo sa platil len príspevok na ZRPŠ 25 € a 4 € mesačne sa platí za družinu. Maloletý užíva lieky, chodí napríklad na injekcie, ktoré mu predpisuje psychiatricka na podporu reči. Tam sa dopláca nejaké 3-4 € za 10 injekcií, ktoré sa berú tak, že každý týždeň sa berie jedna, toto sa môže využívať 2-3 krát v priebehu roka, potom tam musí byť pauza. Maloletý má naďalej zhoršený zdravotný stav, ide o reč, ale takisto maloletý je nesamostatný a potrebuje stály dohľad. Nevie napríklad sám ísť do školy, je potrebné, aby ho sprevádzala. Musí mu napríklad pomáhať pri zaväzovaní šnúrok, nemôže ho samého nechať ani na záhrade. Pokiaľ mu ona nachystá oblečenie, obliecť sa oblečenie sám, aj sa vie sám najesť, ale potrebuje mať nad sebou taký dohľad. U maloletého v podstate bolo diagnostikované mentálne zaostanie 1. stupňa. Maloletý navštevuje neurologickú ambulanciu, psychiatrickú ambulanciu a v rámci školy psychológa a logopéda. Medzi jeho záľuby patrí hra futbalu a kreslenie. V škole navštevuje krúžky, ktoré sú bezplatné. Inak sú u maloletého len bežné výdavky na oblečenie, obuv, stravu v domácom prostredí a pod.

14. Pokiaľ sa týka matky, tá je poberateľkou opatrovateľského príspevku a rodinných prídavkov, čo mesačne predstavuje sumu cca 600 €. Poberanie opatrovateľského príspevku jej bude končiť vo februári 2021, preto si bude v januári podávať žiadosť, kedy sa bude znova prehodnocovať zdravotný stav

maloletého. Podľa toho uvidí, či jej tento opatrovateľský príspevok opätovne priznajú. Býva v spoločnej domácnosti s priateľom, ktorému prispieva na plyn a elektriku po 25 €, zvyšné náklady platí tento priateľ, ktorý má tiež vyživovaciu povinnosť. Robí nákupy potravín, môže ísť o sumu cca 150 € mesačne pre ňu a pre maloletého. Po zdravotnej stránke je v poriadku, berie iba lieky na tlak, za ktoré dopláca 6 € za 3 mesiace. Medzi jej ďalšie výdavky patrí paušál za telefón vo výške 24 €. Priateľ ju ďalej vozí k lekárom do Čadce, keďže maloletý má lekárov tu. Keby mohla, ona by rada išla pracovať, ale musí sa maloletému venovať po všetkých stránkach, či už logopedickej alebo sa s ním treba učiť.

15. Otec bol od 15.10.2019 do 06.05.2020 vo výkone trestu odňatia slobody. Počas výkonu trestu utrpel akútnu ischemickú cievnu mozgovú príhodu, pričom bol uznaný na práceneschopného od 06.11.2019 do 31.05.2020. Od 01.06.2020 je otec schopný práce (viď č. I. 4). Práceneschopnosť bola ukončená údajne na odporúčanie lekára, nakoľko mu nebola vyplácaná nemocenská dávka, takto mohol poberať aspoň dávku v hmotnej núdzi. Po prepustení z výkonu trestu sa tiež bol zaevidovať na úrade práce. Aktuálne by mal byť otec podľa svojho vyjadrenie opätovne práceneschopný, uvedené súdu však žiadnym spôsobom nepreukázal. Podal si žiadosť o priznanie invalidného dôchodku. Jeho príjem je teda len dávka v hmotnej núdzi vo výške cca 66 € mesačne, čo mu nepostačuje ani na úhradu jeho liekov. Nemá peniaze ani na to, aby chodil do V. k lekárovi, preto si musí nájsť aj iného lekára. Naďalej má zdravotné problémy, napríklad má zlý tlak, miestami máva aj výpadky. Lieky si musí platiť v plnom rozsahu, pretože si neplatil zdravotné odvody. Má aj nejaké exekúcie, ohľadne týchto zdravotných odvodov.

16. Z výsluchu otca tiež vyplynulo, že má majetky (role), avšak s nimi nemôže v dôsledku prebiehajúcich exekúcií nakladať. Býva v dome priateľkinho syna, chcú sa však vrátiť do rodinného domu, ktorý pôvodne vlastnil on a ktorý daroval priateľke, ktorá sa mala o neho v prípade potreby postarať. Do tohto domu už dala priateľka zaviesť elektrinu, ešte musia zabezpečiť nábytok a v novom roku sa budú sťahovať. Svoje výdavky nevedel uviesť, o všetko sa stará jeho priateľka, ktorej pomáhajú jej deti, keďže ona je na invalidnom dôchodku, ktorý poberá vo výške 160 €.

17. Pôvodne otec pracoval ako živnostník, túto zakladal pred cca 8 rokmi, teraz má živnosť zrušenú. Pracoval s pílou v lese. Osoba, pre ktorú vykonával živnostenské práce, mu dlhuje sumu 3.000 €, nevyplatila mu táto osoba všetko, čo mala. Otec tiež uviedol, že nepije, ani nefajčí, avšak na konštatovanie kolízneho opatrovníka, že má žlté prsty, uviedol málo presvedčivú výhovorku.

18. Otec má ešte jednu vyživovaciu povinnosť k mal. J.. Aj vo vzťahu k tomuto dieťaťu podal otec návrh na zníženie výživného, jeho návrh bol však zamietnutý.

19. Hmotno-právnu podmienkou toho, aby súd mohol o výške výživného na dieťa opakovane rozhodnúť (či už schválením novej dohody, alebo autoritatívnym rozhodnutím) je zmena pomerov. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnúť na všetky okolnosti, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výšky výživného. Avšak len vtedy môžu byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Pokiaľ by súd nemal preukázanú zmenu pomerov a rozhodol by o zmene výšky vyživovacej povinnosti, išlo by vlastne o neprípustné preskúmavanie a reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia. Pri rozhodovaní o zmene výšky výživného treba porovnať okolnosti dôležité pre určovanie výživného tak v čase skoršieho, ako aj nového rozhodnutia, a to na základe spoľahlivých a úplných výsledkov dokazovania. Len v prípade, ak má súd preukázané, že sa pomery účastníkov zmenili, môže rozhodnúť o zmene výšky vyživovacej povinnosti.

20. Zákon o rodine v ust. § 62 a nasl. upravuje základné pravidlá pre určenie výšky výživného na dieťa. Konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi jednak na strane dieťaťa, jednak na strane povinného rodiča. Pri posudzovaní potenciality príjmov povinného rodiča (v prejednávanej veci otca) musí súd postupovať veľmi prísne a zhodnotiť všetky relevantné skutočnosti, ktoré sa v konaní preukážu. Snaha povinného znížiť vyživovaciu povinnosť na najmenšiu možnú mieru je zo zákona eliminovaná tým, že pri určovaní výšky vyživovacej povinnosti (akejkoľvek) neprihliada len na jeho skutočné príjmy, ktoré v čase vyhlásenia rozhodnutia dosahuje, ale vychádza sa z jeho potenciálnych príjmov, teda príjmov, ktoré by mal, resp. mohol dosahovať pri existencii objektívne preukázaných skutočností (vek, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zameranie, zdravotný stav, schopnosti, prax, dopyt na trhu práce a podobne). V zmysle § 75 ods. 1 vety druhej Zákona o rodine na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho

zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

21. Zásada, že nerozhodujú skutočné zárobkové a majetkové pomery rodičov, ale ich reálne zárobkové a majetkové možnosti, plynú z toho, že je povinnosťou rodičov, aby venovali všetky sily na dôsledné zaistenie výživy svojich detí a vyvarovali sa každého konania, ktoré má negatívny dopad na možnosť zabezpečenia výživy mal. detí. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhláseniam rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím úmyselným alebo neuvážaným konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom), resp. majetkového prospechu, nemôže byť na úkor oprávnených mal. detí.

22. V konaní, v ktorom bolo naposledy rozhodované o výške výživného, sa príjem otca nepodarilo zistiť, nakoľko otec nepodal daňové priznanie. Aktuálne jeho príjem pozostáva z dávky v hmotnej núdzi, ktorú poberá vo výške cca 66 € mesačne. Na strane matky nastala zmena pomerov, keďže sa jej zvýšil príjem. Zdravotný stav maloletého jej však nedovoľuje zamestnať sa, je tak odkázaná iba na opatrovateľský príspevok.

23. Z lekárskeho správ, ktoré otec doložil nevyplýva, že ho zdravotný stav obmedzuje pri hľadaní zamestnania. Údajnú aktuálnu práceneschopnosť súdu nepreukázal. Otec previedol na svoju priateľku nehnuteľnosť - rodinný dom, čím sa zbavil jednej z možností nadobudnúť aký taký príjem a uhradiť výživné na svoje deti. Skutočnosť, že otec riadne neplatil zdravotné a sociálne odvody a teraz mu nevznikol nárok na dávky sociálneho poistenia a musí si všetky lieky hradiť sám, nemôže ísť na ujmu mal. dieťaťa. Otec sa tiež vyjadril, že má majetok (role), s ktorými však nemôže nakladať v dôsledku prebiehajúcich exekúcií. Tu je potom na otcovi, aby pristúpil k riešeniu svojej situácie, komunikoval s povereným exekútorom, ktorý môže exekúciu viesť aj predajom nehnuteľností, čím by sa otec mohol zbaviť svojich dlhov a uľahčilo by mu to jeho terajšiu situáciu. Otec na pojednávaní tiež uviedol, že osoba, pre ktorú vykonával živnostenské práce, mu dlhuje sumu 3.000 €, ktorú mu doteraz nevyplatila. Je preto na otcovi, aby uvedené aktívne riešil a prípadne aj súdnou cestou sa domáhal priznania svojej pohľadávky.

24. Kolízny opatrovník na pojednávaní konanom dňa 23.11.2020 skonštatoval, že na základe správ z obce, ktoré má na otca, tento si svoju situáciu zapríčinil sám spôsobom života, ktorý viedol.

25. Súčasný pomery na strane otca, o ktoré sa pričínil výlučne sám svojim konaním, nemôžu byť na ťarchu plnenia si svojej zákonnej vyživovacej povinnosti voči mal. dieťaťu, ktoré nie je schopné samé sa živiť a je odkázané výživou na rodičov. Matka v podstate zabezpečuje celú starostlivosť o maloletého, otec sa o mal. dieťa nezaujíma, neplatil ani výživné, za čo bol trestným rozkazom Okresného súdu Čadca, č. k. 1T/94/2019-58 zo dňa 29.07.2019, uznaný za vinného z prečinu zanedbávania povinnej výživy. Otec aj nastúpil na výkon trestu odňatia slobody. V dôsledku svojho protiprávneho konania sa tak sám obral o príjem, ktorý by mohol mať, či už z výkonu živnosti alebo ak by sa riadne zamestnal.

26. Súd preto takéto konanie otca (vo veci starostlivosti o maloletého) hodnotil v zmysle ust. § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine, tzn. ako konanie, ktorým sa ako povinný z titulu zákonnej vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu bez dôležitého dôvodu vzdal možnosti zabezpečenia si primeraného legálneho príjmu (aj príjmu za odpredaj svojho domu, predajom rolí či vymáhaním si svojich pohľadávok od svojho dlžníka), z ktorého by mohol uspokojovať nároky svojich maloletých detí prinajmenšom v doteraz súdom ustanovenej výške.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené súd dospel k záveru, že v danom prípade je potrebné vychádzať z tzv. potenciality príjmov na strane otca, tzn. z príjmu, ktorý by bol dosahoval za predpokladu, že

by aj naďalej vykonával živnosť (keby nebol vo výkone trestu odňatia slobody), z dávok sociálneho poistenia - nemocenské či dávka v nezamestnanosti (keby si riadne platil odvody) ako aj z príjmu z predaja nehnuteľnosti (či už rodinného domu, ktorý daroval priateľke, alebo rolí, ktoré má, avšak viazne na nich exekúcia), ale v neposlednom rade aj vymáhaním si svojich pohľadávok. Preto nie je možné prihliadať na zmenu pomerov, ku ktorej došlo na jeho strane, a to aj napriek tomu, že otec je už len poberateľom dávky v hmotnej núdzi.

28. V súčasnosti určené výživné zatiaľ zodpovedá tak odôvodneným nárokom mal. dieťaťa ako aj možnostiam a schopnostiam otca, a preto návrh otca na zníženie výživného zamietol.

29. Nakoľko súd nezistil žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa, rozhodol podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

30. Po vyhlásení rozsudku sa matka a kolízny opatrovník vzdali práva podať voči nemu odvolanie.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je odvolanie prípustné.

Odvolanie je potrebné podať v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozsudku, na Okresnom súde Čadca. V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisovú značku tohto konania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody podľa § 365 CSP) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa ustanovenia § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Odvolanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov).

Ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, oprávnený môže podať návrh na súdny výkon rozhodnutia.